

1975, birželis

Ji pirmą kartą ištekėjo už Tomo Robertso dar mokyklos žaidimų aikštelėje, būdama penkerių. Ceremonija buvo planuota ilgai, ir per ją Merė vietoj nuometo segėjo vieną iš savo mamos užuolaidų, ant kurios buvo uždėtas baltų saulūčių vainikas. Visi sakė, kad ji atrodo kaip tikra nuotaka. Tomas padovanojo jai nedidelę puokštelę laukinių gėlių, kurių priskynė pakeliui į mokyklą, o tada jiedu atsistojo greta ir susiėmė už rankų taip, kaip mažasis ceremonijos vedėjas Deivis Stiuartas liepė. Deividas kalbėjo smarkiai mikčiodamas, o stori jo akinių stiklai išdidino akis taip, kad šios atrodė kaip kokio galago, bet visgi Deivis giedojo bažnytiniame chore, tad iš jų visų buvo artimiausias vikarui.

Tai prisiminusi Merė nusišypsojo, pasisukusi šonu ji laiminga žvelgė į savo atvaizdą visu ūgiu aukštame veidrodyje. Paglostė apvalų pilvuką džiaugdama, kad šis pūso po jos krūtine kaip tobulos formos kupolas. Pasidėjusi ranką ties nugaros apačia, pasilenkė į priekį įdėmiai apžiūrėti savo veido, iš kurio galbūt jau matosi, jog laukiasi. Mažučiai megzti batukai, kuriuos nupirko „Woolworths“ parduotuvėje, švelnios citrininės spalvos, buvo padėti ant tualetinio staliuko. Pakėlė juos sau prie nosies, bet, kol dar nėra mažų kojyčių, kurias galėtų šildyti, bateliai kvėpėjo tik švara ir nauja vilna. Išgirdusi laiptais lipantį savo vyrą, įmetė batelius atgal į stalčių ir, prieš atsidarant miegamojo durims, vos spėjo iš po suknelės išsitraukti pagalvę.

— Štai kur tu, mano meile. Ką čia veiki?

Merė pakedeno pagalvę, idant ji atgautų formą, ir padėjo ant lovos.

— Nieko, tik tvarkausi.

— Ką? Ir vėl? Geriau eikš čia.

Tomas prisitraukė ją arčiau. Į vieną šoną permetęs šviesius plaukus, pabučiavo žmonai į kaklą.

— Tomai, jeigu aš visai ne nėščia?

Merė stengėsi, kad balse nesigirdėtų nerimo, bet jai jau tiek daug kartų teko nusivilti, todėl išlikti pozityviai buvo labai sunku.

Vyras abiem rankomis apkabino ją per liemenį ir nuvertė ant lovos.

— Na, tada bandysime toliau, — jis panarino galvą į jos kaklą, ir Merė užuodė gerai pažįstamą anglių dulkių kvapą jo plaukuose.

— Tomai?

Pakilęs ant alkūnių, pažvelgė jai į veidą.

— Ką?

— Tu parašysi prašymą išeiti iš darbo, jei aš iš tikrųjų nėščia, juk taip?

Vyras atsiduso.

— Jeigu tu nori, Mere, taip, parašysiu.

— Juk man bus sunku prižiūrėti kūdikį ir rūpintis svečių namais vienai, ar nemanai? — paklausė ji.

Tomas pažvelgė į žmoną, jam kaktoje įsirėžė nerimo raukšlė.

— Būtų nelengva, Mere, bet viskas įmanoma. Juk man kasykloje kaip tik trisdešimt penkiais procentais padidino atlyginimą. Gaila atsisakyti, pati supranti.

— Suprantu, brangusis, bet tai toks pavojingas darbas, be to, ir tau pačiam nepatinka, kad iki kasyklos reikia taip toli važinėti.

— Tas tiesa, — prisipažino Tomas. — Kelintą turi būti pas daktarą?

— Trečią, — Merė švelniai pirštu perbraukė jam per skruostą. — Norėčiau, kad eitum su manimi.

Tomas pabučiavo jos rankos piršto galiuką.

— Aš taip pat, Mere, bet negaliu. Patikėk, tuo metu galvosiu tik apie tave, o kai grįšiu namo, galėsime atšvęsti, taip?

— Nekenčiu, kai tau tenka dirbti naktinę pamainą.

— Žinai, man ta pamaina irgi per daug džiaugsmo neteikia, — šypsodamasis atsakė Tomas, bet jo žodžiuose nesijautė nė menkiausio nepasitenkinimo.

Kai jis atsisėdo ant lovos krašto užsimauti batų, Merė įsitaisė šalia.

— Aš tave taip myliu, Tomai.

Vyras suėmė jos ranką, jų pirštai susivijo.

— Aš taip pat tave myliu. Ir žinau, kad būsi labai šauni mama.

Jiedu bandė susilaukti kūdikio nuo pirmosios vestuvių nakties, o nuo jos jau prabėgo treji metai. Merė niekada nebuvo pagalvojusi, jog tai gali būti taip sudėtinga. Be to, ji puikiai suprato — kai tau trisdešimt vieneri, privalai nepamiršti, kad tavo biologinis laikrodis sparčiai tiks. Ji buvo gimusi tapti motina, ir pati gerai tai žinojo, visada žinojo, todėl sunku buvo suprasti, kodėl Dievas ją šitaip baudžia. Po kiekvieno bergždžiai prabėgusio mėnesio nerimas vis stipriau surakindavo skrandį, optimizmas vis

labiau seko, o troškimas susilaukti kūdikio tik stiprėjo. Ji svajojė apie tą metą, kai pagaliau ketvirtą rytą ją žadins mažylio riksmas, o virtuvės kampe nemalonų kvapą skleis kibiras su panaudotomis daugkartinėmis sauskelnėmis. Merėi norėjosi pažvelgti savo mažyliui į akis ir jose išvysti ateitį. Labiausiai ji norėjo pamatyti, kaip Tomas ant savo stiprių rankų švelniai sūpuoja kūdikį — berniuką ar mergaitę, net nesvarbu, — ir girdėti, kaip yra vadinamas tėčiu.

Ji dažnai užsispoksodavo į mažylius gatvėje, pikta šnairuodavo į motinas, šaukiančias ant savo vaikų. Kartą net išsitraukė servetėlę, norėdama nušluostyti nosį vienam vaikui — motinai buvo nė motais, kad jam ant nosies kabo snarglių varvekliai, kuriuos mažylis vis bandė pasiekti liežuviu. Turbūt net nereikia sakyti — Merės įsikišimas įvertinimo nesulaukė. Kartą paplūdimyje pamatė prie vandens sėdintį berniuką, jis sriūbavo taip, kaip vaikai paprastai daro tik ilgai praverkę. Pasirodo, berniuko ledai nukrito ant smėlio, jam spėjus juos lyžtelti vos kartą, o motina atsisakė nupirkti dar vieną porciją. Paėmusi berniuką už rankos, Merė nusivedė jį prie ledų pardavimo aparato ir nupirko porciją minkštų ledų vafliniame indelyje su sluoksniuoto šokolado lazdele. Berniuko veidas buvo toks laimingas, kad Merė daugiau nereikėjo jokios padėkos.

Merės motiniški instinktai visada buvo kažkur paviršiuje, tad nieko keista, jog ji vis labiau norėjo auklėti savo pačios vaiką — jos ir Tomo. Dabar klausėsi, kaip vyras pirmame aukšte vaikšto po virtuvę, ruošiasi eiti į darbą, ir meldėsi, kad ši diena taptų ta, kai jos svajonė po truputį ims virsti realybe.

Šiek tiek po pietų į stotį įbildėjo traukinys, jo stabdžiai taip garsiai cypė, kad Merė net užsidengė rankomis ausis. Tomas pasiėmė savo krepšį su daiktais ir užsimetė ant nugaros. Kaip ir Merė jis nemėgo atsisveikinti, bet atsisveikindamas visada stengdavosi išlikti smagus. Jis suspaudė žmoną taip, kad net jos kaulai sutraškėjo, paskui padėjo ant peties smakrą.

— Net neabejoju, kad iš daktaro sužinosi gerų naujienų. Laikysiu sukryžiuotus pirštus, kad tau pasisektų, — tarė Tomas ir pakreipęs galvą švelniai pabučiavo žmonai į lūpas. — O aš pažadu išeiti iš darbo, vos tik tas mažylis pasibels į šį pasaulį.

Merė net rankomis suplojo, jos akys išsiplėtė iš džiaugsmo.

— Tikrai? Pažadi?

Tomas sudėjo ant krūtinės kryžiaus ženklą.

— Pažadu, Mere.

— Ačiū, — ji pabučiavo vyrą į šeriuotą skruostą. — O, Tomai, — atsiduso. — „Laikas skirtis. Bet aš tave norėčiau prilaikyt tarsi paukščiuką pririštą...“

— Ką?

— „Romeo ir Džuljeta“.

Vyras papurtė galvą.

— Atleisk, vis tiek nesupratau.

— O, Tomai, — Merė nusijuokė, žaismingai tapšnodama jam per petį. — Esi toks miesčionis. Džuljetai taip sunku išsiskirti su Romeo, jog ji norėtų, kad jis būtų paukštelis, kurio ji galėtų niekada nepaleisti...

— A, dabar supratau, — Tomas suraukė nosį. — Logiška, sakyčiau. Pasirodo, jis žinojo, ką rašo, tas mūsų Viljamas.

Jis įlipo į traukinį, uždarė duris ir nuleido žemyn langą, idant galėtų išlindęs pro jį atsisveikinti. Pabučiavęs savo pirštų galiukus, priglaudė juos Merei prie skruosto. Ji tvirčiau prisispaudė sau prie veido vyro ranką, stengdamasi sulaikyti besikaupiančias ašaras, kurių, žinojo, jis labai nemėgo.

— Pasirūpink savimi, Tomai Robertsai, girdi mane?

Merė bedė pirštu į Tomo pusę, o šis jai paklusniai atsakė kareivišku rankos pakėlimu prie galvos.

— Klausau, viršininke.

Traukinio palydovas sušvilpė, ir traukinys pajudėjo nuo platformos. Merė kuri laiką dar bėgo greta, o Tomas mojo jai balta nosinaite, kuria vis persibraukdavo akis. Merė žinojo, kad vyras ją taip tik erzina, tad nesusilaikė nenusišypsojusi.

— Po poros dienų susitiksimė! — dar šūktelėjo ji, kol traukinys greitėdamas vis labiau tolo nuo jos.

Žmonių pilname gydytojo laukiamajame buvo karšta ir trošku. Moteris, sėdinti Merei iš kairės, ant rankų laikė miegantį kūdikį, kuris, bent jau iš kvapo taip atrodė, neseniai buvo pridaręs į sauskelnes. Vyras iš dešinės smarkiai išsipūtė į nosinę nosį, o paskui dar stipriai užsikosėjo. Merė susigūžusi vartė nuo dažno skaitymo apdriskusį žurnalą. Jau prabėgo penkiolika minučių po jos vizito laiko, ir ji jau spėjo nukramtyti dviejų pirštų nagus. Vis dėlto administratorė galiausiai iškišo galvą iš už durų.

— Merė Roberts? Gydytojas pasirengęs jus priimti.

Moteris pakėlė nuo žurnalo akis.

— Ačiū.

Ji iš lėto pakilo nuo kėdės ir garsiai pabeldė į kabineto duris. Visgi tą akimirką, kai įėjo į vidų, nerimas išsisklaidė. Gydytojas sėdėjo už didelio raudonmedžio stalo, o Merei įėjus jis atsilošė kėdėje ir sunėręs pirštus pasidėjo sau ant kelių rankas. Jo lūpose nušvito gera pranašaujanti šypsena.

Merė nusprendė į svečių namus, kuriuos nuomojo poilsiautojams ir kuriuose patys gyveno, grįžti vaizdingu keliu. Pasivaikščiojimas gryname ore jūros pakrante suteiks jos skruostams rausvumo, o sūrus oras pravėdins galvą. Pagalvojo, kad iš tiesų ji visai ne eina, o greičiau pasišokinėdama sklendžia į priekį, tad nieko keista, jog kai sugrįžo namo, jai trūko oro, o galva buvo lengvai apsvaigusi. Ji be perstojo mintyse kartojo gydytojo žodžius.

— Man labai malonu jums, ponია Roberts, pranešti, jog esate nėščia.

Pagaliau. Po trejų metų nerimo, netikrų aliarmų ir žlugdančių nusivylimų jie bus tikra šeima. Ji nekantravo šią žinią pranešti Tomui.

Iš gilaus besapnio miego ją pažadino įkyrus telefono skambėjimas koridoriuje pirmame aukšte. Netikėtai vidury nakties prikeltai Merėi trūko jėgų, buvo sunku orientuotis, tad iš pradžių ji tik žvilgtelėjo į lovos pusę, kur paprastai miegodavo Tomas. Ten buvo tuščia. Merė perbraukė ranka per šaltą paklodę, norėdama įsitikinti, jog jis tikrai čia nemiegojo, o kai mintys pradėjo ryškėti, prisiminė, kad Tomas šiąnakt dirba naktinėje pamainoje. Ji pažvelgė į laikrodį prie lovos kaip tik tada, kai jo skaičiai pasikeitė, dabar švietė 3.37. Skrandį suspaudė nerimo gniužulas. Niekas neskambina tokiu laiku paprasčiausiai šiaip pasikalbėti. Merė išsiropštė iš lovos ir nubildėjo laiptais žemyn, nesukdama galvos, kad taip gali pažadinti svečių namuose apsistojusius poilsiautojus. Uždususi pagriebė masyvų juodą telefono ragelį.

— Merė Roberts, klausau.

— Sveiki, ponija Roberts. Labai atsiprašau, kad jus pažadinau.

Nepažįstamo žmogaus balsas buvo žemas ir šiurkštus, atrodė, kad kitame laido gale kalbančiajam būtinai reikia atsikrenkšti.

— Kas čia skambina?

Merės burna išdžiūvo, o liežuvis nenorėjo klausyti. Priešais save prieškambario prietemoje ji matė ore šokinėjančius juodus taškus, moteris atsirėmė į laiptų turėklus, idant pasijustų nors kiek stabiliau.

— Skambinu iš kasyklos. — Vyras nutilo, Merė girdėjo,

kaip jis giliai įkvepia. — Įvyko sproginimas, keli šachtininkai užversti, ir man labai gaila, kad turiu jums tai pranešti, bet Tomas yra tarp jų.

Merė vieną ranką automatiškai uždėjo sau ant pilvo ir užmerkė akis.

— Aš jau važiuoju.

Ji apsivilko pirmus po ranka pakliuvusius drabužius ir paskubomis parašė raštelį Rutai. Jauna mergina dirbo svečių namuose jau beveik metus, tad tikrai sugebės paruošti pusryčius apsistojusiems poilsiautojams. Bent jau Merė norėjo tuo tikėti, nes dabar ne laikas galvoti apie tai, kiek jos porceliano ta mergina sudaužė ir kiek kartų sudegino kepsnį. Mažiau kantrybės turinti šeimininkė seniai tokią pagalbininkę būtų atleidusi, bet Ruta buvo vienintelė maitintoja savo šeimoje, kurią sudarė astma sergantis našlys tėvas ir jaunesnis brolis, galintis vaikščioti tik su ortopediniais įtvarais. Merė visai nenorėjo tai merginai pridaryti dar daugiau rūpesčių.

Stiprus lietus čaižė asfaltą, kai ji atidarė automobilio dureles, tyliai meldamasi, kad variklis užsivestų. Nuo nuširusio kilimėlio trenkė stiprus tepalo kvapas. Jų senas „Vauxhall Viva“ niekada nebuvo patikimiausias automobilis. Dabar rūdžių jau buvo daugiau nei šviesiai mėlynos spalvos, o duslintuvas spjaudėsi baisiais juodų dūmų debesimis, kokius dažniau galima pamatyti kylančius iš orą teršiančių kaminų. Ketvirtu bandymu visgi pavyko įkvėpti gyvybės automobilio varikliui, o jos kelionė iki anglių kasyklos užtruko tik truputį ilgiau nei valandą. Pačios ke-

lionės Merė beveik neprisiminė, žinojo tik tiek, kad tikrai viršijo visus greičio ribojimus, ir didelis klausimas, ar sustojo prie visų raudonai šviečiančių šviesoforų.

Prie įėjimo į kasyklas būriavosi grupelė žmonių. Lyjant lietui jie stoviniavo tylūs, nuleidę galvas. Žmonės tiesiog stovėjo ir laukė. Kai virš horizonto ėmė brėkšti aušra, dangus nusidažė abrikosiniu atspalviu. Vienintelį garsą skleidė šachtos keltuvas, jis reiškė, jog iš šachtos lėtai kyla šiurpus krovinyš. Žmonės aiktelėjo, kai iš kapu virtusios šachtos buvo iškelti du kūnai. Merė puolė į tą pusę, bet pajuto, kad kažkas bando ją sulaikyti.

— Leiskite jiems baigti savo darbą.

Niūraus veido vyras su šalmu, kurio priekyje švietė prožektorius, laikė suėmęs ją už pečių. Jo balti akių obuoliai ir dantys švietė nuo anglių pajuodusiam veide, o po kairiuoju antakiu matėsi gilus įpjovimas, iš kurio srovele tekėjo kraujas. Panašu, kad jis vienas iš tų, kuriems pasisekė išsigelbėti.

— Kodėl taip ilgai viskas trunka? — paklausė Merė.

— Šachtoje įvyko ne vienas sprogimas, brangute, bet gali būti tikra: visi kaip ir tu nori, kad šachtininkai būtų kuo greičiau iškelti. Ir visi padeda, kuo gali. — Vyras giliai atsikosėjo, atrodė, jog jo plaučiai išvirs lauk, o iššokusį juodą skreplį išspjovė ant žemės greta Merės, kuriai nepavyko nuslėpti pasišlykštėjimo. — Atleiskite, — vyriškis atsiprašė. — Laukiate savo vyro?

Merė linktelėjo.

— Tomo Robertso. Pažįstate jį?

— Taip, pažįstu. Geras žmogus, be to, stiprus. Ir nebijantis sunkaus darbo. Nenustebčiau, jei paaukštintimas